

آیین‌نامه اجرایی بازداشتگاه‌های موقت

با اختیار حاصل از ماده ۹ قانون تبدیل شورای سرپرستی زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور به سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور مصوب ۱۳۶۴، آیین‌نامه اجرایی بازداشتگاه‌های موقت به شماره ۱۶۳۳۴/۱۸۵ - ۱۳۸۵/۹/۵ در ۱۹ ماده و ۱۰ تبصره در تاریخ ۱۳۸۵/۸/۳۰ به تأیید و تصویب ریاست محترم قوه قضاییه رسید.

• در بخش‌هایی از این آیین‌نامه آمده است:

بازداشتگاه‌های موقت تحت نظر سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور تشکیل می‌گردد. و بازداشتگاه مخصوص نگهداری متهمانی است که صدور قرار تأمین منتهی به بازداشت آنها شده

باشد. و نیز حداکثر مدت نگهداری متهمان تحت قرار در این بازداشتگاه سی روز می‌باشد. متهمانی که در این مدت آزاد نگردند به بازداشتگاه عمومی منتقل می‌شوند....

• آیین‌نامه اجرایی بازداشتگاه‌های موقت

با اختیار حاصل از ماده ۹ قانون تبدیل شورای سرپرستی زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور به سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور مصوب ۱۳۶۴، آیین‌نامه اجرایی بازداشتگاه‌های موقت متهمان به شرح ذیل مورد تصویب قرار می‌گیرد:

ماده (۱) بازداشتگاه‌های موقت که در این آیین‌نامه به اختصار «بازداشتگاه» نامیده می‌شود، تحت نظر سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور که در مواد بعدی به اختصار «سازمان» نامیده می‌شود تشکیل می‌گردد. ماده (۲) بازداشتگاه مخصوص نگهداری متهمانی است که صدور قرار تأمین منتهی به بازداشت آنها شده باشد. تبصره (۱) حداکثر مدت نگهداری متهمان تحت قرار در این بازداشتگاه سی روز می‌باشد. متهمانی که در این مدت آزاد نگردند به بازداشتگاه عمومی منتقل می‌شوند.

تبصره (۲) بنا به نظر شورای تشخیص مقرر در این آیین‌نامه نگهداری متهمان بیش از مدت سی روز نیز در بازداشتگاه امکانپذیر می‌باشد.

ماده (۳) در هر بازداشتگاه شورایی تحت عنوان «شورای تشخیص» مرکب از قاضی ناظر رئیس بازداشتگاه، مسئول بهداشت و درمان و مددکار اجتماعی تشکیل می‌شود.

تبصره (۱) ریاست شورای تشخیص بر عهده قاضی ناظر بوده و رئیس بازداشتگاه به عنوان نایب رئیس و دبیر شورا انجام وظیفه می‌نماید.

تبصره (۲) تشکیل جلسات شورای تشخیص حداقل هفته‌ای یک بار و تصمیمات آن با اکثریت آراء قابل اجراء خواهد بود.

ماده (۴) وظایف شورای تشخیص عبارت است از:

الف) نظارت بر حُسن اجرای این آیین‌نامه.

ب) اعطای مرخصی پس از هماهنگی با قاضی صادرکننده قرار یا دادستان محل.

ج) رسیدگی به تخلفات متهمان و اتخاذ تصمیم انضباطی در مورد آنان.

ماده ۵) قاضی ناظر در بازداشتگاهها از میان قضات مجرب دادگستری محل به انتخاب دادستان حوزه قضائی مربوطه انتخاب شده و دارای وظایفی به شرح زیر می‌باشد:

۱) نظارت بر وضعیت قضائی متهمان و اقدام لازم به منظور تسریع در آزادی آنان.

۲) صدور قرار قبولی کفالت یا وثیقه برای متهمان در غیر موارد دسترسی به مرجع بازداشت‌کننده به میزانی که از طرف مراجع قضائی مذکور تعیین شده است و اعلام مراتب به آن مراجع.

۳) معاضدت قضائی متهمان.

۴) انجام سایر وظایف پیش‌بینی شده در این آیین‌نامه و دیگر مقررات مربوط.

ماده ۶) رئیس بازداشتگاه توسط مدیر کل زندانهای استان مربوط از میان کارشناسان مجرب دارای حداقل ۷ سال سابقه اشتغال در سازمان که مشهور به حُسن رفتار باشد با تایید کمیته انتصابات سازمان منصوب می‌گردد.

ماده ۷) در حوزه‌های قضائی که بازداشتگاههای موقت ایجاد شود، زندانها و بازداشتگاههای عمومی از پذیرش متهمان مشمول این آیین‌نامه در آن حوزه ممنوع بوده، مگر اینکه آمار متهمان بازداشتگاههای مزبور بر اساس ظرفیت اسمی تکمیل شده باشد که در این صورت به تشخیص مدیرکل زندانهای استان بازداشتگاههای عمومی نیز مجاز به پذیرش متهمان موصوف می‌باشند.

ماده ۸) متهمان جرائم مواد مخدر، سرقت مسلحانه، اقدام علیه امنیت کشور، آدم‌ربائی، قتل عمدی، ایراد جرح با چاقو، ورود به عنف، افراد شرور و دایرکنندگان مراکز فساد و فحشاء از شمول ماده فوق مستثنی می‌باشند. همچنین شورای تشخیص می‌تواند از ورود برخی از متهمانی که اتهام آنان غیر از موارد مذکور در این تبصره بوده لیکن نگهداری آنها در این مراکز به مصلحت نباشد، جلوگیری نماید.

ماده ۹) از متهمان به محض ورود کارت عکس تهیه شده و خروج ایشان نیز پس از تطبیق لازم و درج مراتب مربوط به خروج باید در دفاتر مخصوص ثبت و ضبط گردد. رئیس مرکز مکلف است به محض ورود متهمان، آنان را از ضوابط و مقررات مرکز و حقوق خویش مطلع نموده و با بازدید روزانه بر اجرای مقررات نظارت نماید.

ماده ۱۰) متهمان می‌توانند همه روزه از ساعت ۸ الی ۲۰ با وکیل مدافع، بستگان و سایر افراد مورد درخواست خود به طور حضوری و آزادانه در مکان‌های خاص ملاقات نمایند مگر آنکه طبق نظر شورای تشخیص ملاقات وی با افراد دیگر - غیر از وکیل - محل انتظامات عمومی و حُسن جریان محاکمه باشد و یا صریحاً در قرار صادره از آن منع شده باشد در این صورت ملاقات با متهم تنها با اجازه کتبی مرجع صادرکننده قرار امکانپذیر می‌باشد.

تبصره) رئیس بازداشتگاه مکلف است مکان‌های مناسبی را برای ملاقات‌های فوق و تنظیم وکالت‌نامه اختصاص داده و همکاری لازم را با وکیل یا وکلای مدافع متهم به عمل آورد.

ماده ۱۱) متهمان مجاز به خرید و استفاده از نشریات، کتب و مجلات و روزنامه‌ها و نیز استفاده از وسایل ارتباط

جمعی به طور تمام وقت می‌باشند، مگر اموری که شرعاً و قانوناً استفاده از آن ممنوع است.

تبصره (متهمان می‌توانند از وسایل شخصی خود مانند تلفن همراه و رایانه استفاده نمایند.

ماده ۱۲) بازداشتگاه مورد نظر با حفاظت معمولی ایجاد و نحوه نگهداری متهمان به موجب دستورالعمل تصویبی از ناحیه سازمان و با رعایت تبصره‌های ذیل و ماده ۱۱ این آیین‌نامه خواهد بود. در هر صورت احداث برج‌های دیده‌بانی و استفاده از سیم خاردار در محیط پیرامون بازداشتگاه مزبور ممنوع می‌باشد.

ماده ۱۳) متهمین در این بازداشتگاه‌ها در اتاق‌هایی با امکانات مناسب، دارای فضاهای هواخوری کافی و در قالب مجتمع‌های مسکونی نگهداری می‌شوند.

تبصره ۱) حداقل فضای فیزیکی مسقف این بازداشتگاه‌ها و غیر از فضای هواخوری برای هر نفر ۷ مترمربع می‌باشد.

تبصره ۲) علاوه بر ارائه خدمات رفاهی که در این آیین‌نامه مورد اشاره قرار گرفته است، متهمان می‌توانند با هزینه خود از خدمات رفاهی دیگری نیز بهره‌مند شوند.

ماده ۱۴) در هر مرکز گروه‌های مشاوره و معاضدت حقوقی و مددکاری تشکیل می‌گردد که به ارائه خدمات ویژه و تخصصی برای متهمان می‌پردازند.

تبصره ۱) به ازای هر ۵۰ نفر متهم یک نفر مددکار اجتماعی و یک نفر کارشناس حقوقی بکار گرفته می‌شود.

تبصره ۲) برای هر مرکز حداقل از یک روانشناس جهت ارائه خدمات مشاوره‌ای و روانشناختی به متهمان، استفاده خواهد شد.

ماده ۱۵) متهمان در سایر موارد، از کلیه حقوق مقرر در آیین‌نامه اجرایی سازمان مصوب ۱۳۸۴/۹/۲۰ برخوردار بوده و همچنین سایر موضوعات مربوط به نگهداری متهمان که در این آیین‌نامه مسکوت می‌باشد تابع آیین‌نامه مورد اشاره خواهد بود مشروط بر آنکه مغایر با مفاد این آیین‌نامه نباشد.

ماده ۱۶) رئیس بازداشتگاه مکلف است با هماهنگی مراجع مربوط زمینه تاسیس یک شعبه از شورای حل اختلاف را در مرکز فراهم نماید.

ماده ۱۷) این مراکز با پیشنهاد مدیر کل زندانهای استان و تصویب رئیس سازمان تاسیس می‌گردند. صدور مجوز تاسیس بازداشتگاه‌ها مزبور در شهرستانهای مختلف با اختیار حاصل از بند (الف) ماده ۲ قانون تبدیل شورای سرپرستی به سازمان زندانها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور منحصراً در اختیار سازمان خواهد بود که به لحاظ عدم تأمین بودجه و امکانات لازم در سال اول در برخی از شهرها به تشخیص سازمان تاسیس خواهد شد.

ماده ۱۸) از تاریخ تصویب این آیین‌نامه کلیه آیین‌نامه‌ها و مقررات مغایر در قسمت مغایرت نسبت به اینگونه بازداشتگاه‌ها لازم‌الاجراء نخواهند بود.

ماده ۱۹) این آیین‌نامه در ۱۹ ماده و ۱۰ تبصره در تاریخ ۱۳۸۵/۸/۲۰ به تصویب رسید و از تاریخ تصویب لازم‌الاجراء می‌باشد.

رئیس قوه قضائیه - سید محمود هاشمی شاهرودی
منبع : نشریه الکترونیک حقوق